

בוצרת מכנית לענבי יין

הרב יעקב אריאל, רב העיר רמת גן

ד. שפיכה מהמיכל למשאית
ה. הובלת המשאית
ו. שפיכה מהמשאית ליקב
ז. מחלל שבת

הקדמה
א. תהליך הבציר
ב. שפיכה מהבוצרת למיכל הצמוד לה
ג. הובלת המיכל למשאית

הקדמה

היום בציר ענבי היין, שבו אין חשיבות לשמירת האשכול בשלמותו עד למדפי החנויות, נעשה בעזרת בוצרת, שהיא טרקטור גדול המיועד לבצירת שורות הגפנים בכרם המודרני. נשאלת השאלה האם מותר לבצור ענבי יין ע"י נהג נוכרי? ומה הדין ביהודי מחלל שבת?

א. תהליך הבציר

להלן סדרת הפעולות בבציר המכני שיש להתיחס אליהן. לבוצרת יש זרועות באצמעותן היא מנערת את האשכולות על מנת לבצור את הענבים לתוך מיכל. בגלל המכות שהיא מכה את האשכולות נסחט קצת מיץ עוד לפני תלישת האשכול, ומעוניינים לשמור אותו במיכל. אך המיץ מעורב כל הזמן בענבים ואין רגע של הפרדה בין המיץ לענבים. האם מדובר כבר על יין שנאסר בנגיעת גוי בגזירת 'סתם יינם'?

לכתחילה ברור שאסור לגוי להוביל ענבים במצב כזה. ביו"ד סימן קכה סעיף ו כתוב שגוי שהביא ענבים בסלים ובדרדורים וזרקן לגת שיש בו יין דרוך, מותר **בדיעבד**, אף על פי שיש בדרדורים יין שזב מהענבים שבהם. ואם ישראל מסייע לגוי בזריקתו לגת, מותר אפילו לכתחילה.

וכתב שם הט"ז ס"ק ט:

אבל לכתחילה לא, ואמרו בגמרא הטעם משום לך לך אמרינן נזירא כו'. וכתב הרשב"א בתורת הבית הארוך וז"ל, הראב"ד פירש הטעם דהיין נסחט בדרדורין,

וכשהגוי שופך הענבים בגת נשפך גם היין על ידו, ומשום לכתחילה אסור דגורין
 אטו שפיכת יין גמור, אבל דייעבד מותר.

לדעת הראב"ד הגזירה לכתחילה היא שמא פעם אחרת ישפוך יין צלול גמור, בלי
 ענבים. הרמב"ן חולק, ופירש הטעם שמא יגע גוי ביין שבגת. ונפקא מיניה בין
 הפירושים היא בגת שלנו שאין שם יין צף על גבי הענבים, דלהראב"ד אסור משום
 יין צלול, ולהרמב"ן מותר.

מסקנת הט"ז היא שיש להחמיר כשתי הדעות.

אמנם בנידון דידן אין מקום לחשוש לשניהם, לדעת הראב"ד אין חשש שמא יגע
 ביין צלול, כי אף פעם לא ייתכן מצב בו יש יין צלול בבוצרת עצמה. המיץ יהיה
 תמיד מעורב בענבים. למיץ מעורב אין דין יין, כפי שיבואר להלן בפרק ב. כמו
 כן אין חשש שהגוי יוכל להכניס את ידו לתוך המיכל שבתוך הבוצרת ויגע במיץ.
 ולכן גם לדעת הרמב"ן אין מקום לגזור שמא הגוי יגע ביין שבגת. הבוצרת רחוקה
 מאוד מהיקב שהוא הגת, ובין תהליך הבציר בכרם עד השפיכה ליקב יש עוד
 שלבים נוספים שאחרים עושים אותם ולא המוליך את הבוצרת. אין שום חשש
 שהגוי המפעיל את הבוצרת יגיע בכלל ליקב. וגם היקב שלנו הוא מכני ואין שום
 אפשרות שאדם יגע ביין.

ב. שפיכת הענבים מהבוצרת למיכל הצמוד לה

1. מיכל האיסוף אינו גת

כשהמיכל בבוצרת מתמלא שופכים את הענבים למיכל איסוף. פעולה זאת נעשית
 בדרך מכנית. תוך כדי שפיכת התכולה מהבוצרת למיכל האיסוף זב תחילה חלק
 מהמיץ, כלומר יש כאן המשכה של יין מהענבים, ואם כן אסור שגוי יעשה פעולה
 זאת. ואע"פ שהמשכה זאת לא נעשית בידו אלא באמצעות מכונה, כלומר בכוחו,
 אך לכתחילה גם עשר כוחות אסורים, כמו שכתב הש"ך בסי' קכה ס"ק ד.

אלא שהמשכת המיץ נעשית ללא כוונה והיא מותרת, כמבואר בסימן קכד סעיף
 יד: מגע גוי שלא בכוונה על ידי דבר אחר מותר אפילו בשתייה. ובהגה: ואם הוציא
 שלא בכוונה, אף מה שיצא לחוץ שרי, דכח גוי שלא בכוונה, שרי. מיהו לדעת
 הראב"ד שהובאו דבריו בט"ז הנ"ל לכאורה הדבר מותר רק בדייעבד. ואף על פי
 שיש יין הרבה מנתו על הענבים, לא גזרינן בדייעבד, לפי שאינו מתכוין באותה
 שפיכה לשפיכת היין אלא לשפיכת הענבים שהוא מעורב בהן, שעדיין לא נדרכו
 ולא נמשך היין מהם, ואין דרך מנסכין כן.

אך לכתחילה לכאורה הדבר אסור. אלא שהראב"ד מדבר בשפיכה מהסל לגת,
 ואילו בנידון דידן מדובר בשפיכה מהבוצרת למיכל הצמוד לה. רחוק מהגת.

המשכת מיץ מהענבים אסורה רק בסמוך בכוונה לגת. כי היין שנמשך בגת המיץ עומד לקלח לבור כשהוא צלול לשם הפיכתו ליין גמור.

וז"ל השו"ע בסי' קכג סעיף יז:

מאימתי נקרא יין ליאסר במגע גוי, משהתחיל לימשך, דהיינו משנמשך על הגת בעצמו, כי הגת הוא מדרון. ואם פינה החרצנים והזגים והיין לבדו נמשך מצד העליון לצד התחתון, ונשאר היין לבדו עומד, נקרא המשכה ונאסר כל מה שבגת, אפילו לא נגע אלא בחרצנים ובזגים, אם יש בהם טופח על מנת להטפוח. אבל כל זמן שלא הבדיל היין (עד שולי הגת) מן החרצנים והזגים לא הוי המשכה.

השו"ע פסק כדעת רש"י בע"ז נה, ב שהיא דעת רוב הראשונים, שמדובר בגת שבה דורכים את הענבים, לפני קילוח היין לבור. אך לדעת רבנו תם **בגת עצמו** לא חשיבא המשכה אלא אם כן נמשך חוץ מן הגת. דהיינו **שהיין החל לקלח מן הגת לבור**.

2. גדר גת

פסיקת השו"ע שהיא שיטת רש"י הוסברה **ע"י הט"ז** שם (ס"ק י):

כל שיש קצת מקום ריקן בגת חיישינן שמא בשעת הדריכה יזוז קצת ענבים מקצתן באופן שיהא מקום פנוי בינתיים, וכיון שהוא מדרון יזוב שם במקום הפנוי יין צלול והוי המשכה בתוך הגת. על כן בעינן שתהיה הגת סתומה ומלאה בשעת הדריכה של הגוי כי היכי שלא יהיה שום מקום לזוז שם ענבים ולזוב יין צלול במקומם, הן למעלה שהוא גדוש ומלא, הן למטה אין מקום לצאת. וכן בכל סימן זה במקום שאמרו פקוקה ומלאה נתכוונו שלא יהיה המשכה בתוך הגת עצמה. כן נראה לי פירוש זה:

כל זה רק בגת הפתוחה לבור והעשויה כמדרון, שם יש חשש לניסוך, כי רק יין צלול לאחר שנפרד מהענבים נחשב ליין, אך לפני שהענבים הגיעו לגת אין למיץ שזב מהם דין יין. וכן כתב הר"ן על הרי"ף (כה, ב סוף ד"ה יין):

ומיהו קודם שבאו ענבים בגת לא חשיבא המשכה, והיינו דתניא לקמן גוי שהביא ענבים בסלים ובדרדורים אע"פ שהיין מזלף עליהן מותר.

וכ"כ בהגהות אשרי ע"ז פ"ד סי' ג:

וראבי"ה כתב ובלבד שיתכוין להמשכת היין, אבל אם כוונתן שמשכה כדי שיכניס בגיגית הרבה ולא כדי שיזוב לימשך היין לצד אחר אין נראה בזה להחמיר. מא"ז. ע"כ:

אומנם בשם הרשב"ם כתבו שהחמיר, אך במקום שהמשיכה נעשית רק בכוחו ולא בידו, ואין אפשרות להמשיך בידו, גם הרשב"ם יתיר. וכן משמע מהגהת אשרי הסמוכה:

אבל בגיגית פקוקה ומלאה שלא הוציא כלום מן היין וכל ענבים שנתנו בגת עדיין בתוכה אין אנו מקפידין אם הגוי מביא והיין מזלף או משבר ענבים במקל כדי שימשך ממנו אפילו רביעית או פחות. מא"ז:

וכ"כ בשה"ג על הרי"ף שם על דף נה.

בנידון דידן בשפיכת התכולה מהבוצרת למיכל האיסוף אין כוונה להפריד בין המיץ לענבים. ההפרדה נוצרת ללא כוונה אגב הטיית הבוצרת למיכל, ומיד מתערב המיץ מחדש עם הענבים (זהו מעין פס"ר דלא ניחא ליה, אם כי כמובן אין להשוות דיני יי"נ להלכות שבת, אלא רק לשם הדגמת דבר שאינו מתכוון. בנ"ד לא רק לא איכפת ליה אלא אדרבה, הדבר מנוגד לרצונם של הכורמים, והם גם מניחים חומר שימנע את תסיסת המיץ לפני הגיעו ליקב).

יתרה מזאת, הגוי לא נוגע במיץ וגם לא יכול לגעת בו, אלא כל התערובת נשפכת אל המיכל ע"י מנוע חשמלי שהגוי רק מפעיל אותו ע"י לחיצת כפתור.

3. המשכה בכוחו ללא כוונה

יש סיבה נוספת להתיר על סמך האמור בסימן קכד סעיף יד:

מגע גוי שלא בכוונה על ידי דבר אחר מותר אפילו בשתייה. הגה: ואם הוציא שלא בכוונה, אף מה שיצא לחוץ שרי, דכח גוי שלא בכוונה שרי.

וכן שם בסע' כד, וכן כתב הב"ח בסימן קכה שאם כוונתו על שפיכת הענבים ולא על היין הוי ליה כוחו שלא בכוונה ע"י דבר אחר, ומותר. יתירה מזאת כתב הב"י בסי' קכג שייך גמור נמי לא מיתסר משום כחו בלבד אלא מאי דנפק לברא, וק"ו מיץ שאינו גמור שנמשך ללא כוונה.

המושג 'ללא כוונה' כולל כוונות שונות, כגון העדר כונה לגעת בייך, או העדר ידיעה שמדובר בייך. אולם מסתבר שה"ה העדר כוונה להפריד בין המיץ לייך שעדיין לא חל על המיץ שם יין. וכן משמע מהחזון איש (י"ד סי' נ אות ב):

ועל כורחך הטעם דכיון דהיין מועט ומעורב בין הענבים לא מקרי ניסוך ואין דרך ניסוך בכך, או דחשיב כוחו שלא בכוונה [אע"פ שהוא] ידע שהיין נשפך אלא שאין ליבו על זה.

דוק בלשונו שכתב שתי סיבות להיתר, וכל אחת עומדת בפני עצמה: א. יין מועט ומעורב בין הענבים. ב. כוחו שלא בכוונה [אע"פ שהוא] יודע שהיין נשפך אלא שאין ליבו על זה. כלומר, היה קשה לו, הרי בסימן קכה סע' א מה שהותר שם בכוחו ללא כוונה, היינו שהוא לא ידע שזה יין, אך כאן הוא יודע שמדובר בענבים שיש ביניהם זילוף של מיץ, כלומר זילוף זה ידוע לו והוא לכאורה יין, ובכל זאת מכיון שלא התכוון למשוך יין מהענבים, אלא המיץ נמשך מאליו, לא חל עליו שם יין, וגם זה בכלל כוחו ללא כוונה ומותר.

משיכת יין מן הענבים האוסרת היא משיכה מוחלטת, כגון מיץ שהתכנס בתחתית הגת שסופו לרדת לבור. לדעת רש"י מיץ כזה נחשב ליין גם כשעודנו בגת, לפני קילוחו לבור, כי סופו לרדת לבור. ולא בכדי הדגיש רש"י את היות הגת במדרון, וגם השו"ע הדגיש זאת, כי רק מיץ העומד לקלח לבור נקרא יין.

ונלענ"ד שזו כוונת הש"ך בסי' קכג ס"ק מז:

אין דרך למשוך בעריבות, ואף על גב דלסוף אתרמי לפעמים דכשואבים מאותה עריבה לתת באותה גיגית שיש יין קצת צלול, מ"מ אין לחוש בכך, חדא דלעולם יש הרבה גרעיני ענבים מעורבין עם יין, ועוד דכיון שאינו מתכוין הגוי להמשיך היין לא הוי המשכה. וכ"כ הג"א מא"ז בשם ראבי"ה ומביאו הפרישה, וכתב ואפשר דהיינו דוקא בגיגית אבל בגת בכל ענין הוי המשכה כיון דדרכו של גת להמשיך, וכן נראה מדקדוק לשון הטור כו'. ע"כ:

וכן שם בשו"ע סעיף יח שרק כוונה להפרדה גמורה עושה יין:

אם מילא מהגת כוס יין וכיון לשלותו מהחרצנים והזגים, הוי המשכה. וכן אם נתן סל לתוך הגת או גיגית דרוכה נקרא המשכה, כיון שהיין צלול נכנס לתוך הסל ונבדל מהחרצנים והזגים.

וראה בפתחי תשובה שם שכוונת המשכה היא הקובעת, משמע שהמשכת מיץ ללא כוונה אינה עושה אותו יין.

4. קביעות למעשר

בדרכי תשובה סימן קכג אות נה הביא משו"ת נחלת אבות סימן לט שבסתם יינם בזה"ז אין להחמיר ביין יותר ממעשר, שבו המיץ לא נחשב ליין עד שישלה את היין לחביות, כמבואר בגמרא ע"ז דף נו, א:

ואינו עושה יין נסך עד שירד לבור. והתניא (לענין חיוב מעשרות) יין - משיקפה! אמר רבא, לא קשיא: הא ר"ע, הא רבנן; דתנן: יין - משירד לבור, ר"ע אומר... משישלה בחביות. ואלא מתניתין דקתני: אינו עושה יין נסך עד שירד לבור! שאני יין נסך, דאחמירו ביה רבנן.

משמע שרק ביין נסך ממש, שיש חשש שגוי ניסך לע"ז, החמירו, אך בסתם יינם בזה"ז, שאינו משום חשש ניסוך לע"ז, אלא רק משום גזירת בנותיהן, אין להחמיר יותר מחיוב מעשר. אלא שהוא לא מצא בפוסקים מי שחילק לענין זה בין יי"נ לסתם יינם. ולכן לא התיר אלא בצירוף סניפים נוספים. אך מצינו פוסקים שכן חילקו גם בנידון דידן בין יין נסך לסתם יינם, כגון בשו"ת חת"ס יו"ד סי' קטז:

בזה"ז לא מחמירין ביה כולי האי ואינו אלא משום גזירת בנותיהן כמו פת ושלקות, ובכמה דברים סמכינן בזה. וא"כ הא לענין מעשר קיימא לן דלא נקרא יין עד

שישלה בחביות, ורק משום חומרא דיין נסך החמירו לאסור משירד לבור, ואם כן בזה"ז דליכא חומרת יין נסך היה לנו לומר דדי לאסור משישלה כמו במעשר דאורייתא.

אלא שגם הוא הוסיף:

ונהי דחלילה לסמוך על זה, דהרי כתה תוס' שר"ת רצה לנדות אותם הדורכים עם הנכרי בגת אף על פי שכבר בזמנו לא היו עובדי ע"ז... מכל מקום בהפסד מרובה יש לצרף גם סברא זו להנ"ל להתיר.

אך לכתחילה לא התיר. אולם בשו"ת אבני נזר יו"ד סי' קיד אות ט הסתמך על חילוק זה בשופי גם לכתחילה:

בדריכת נכרי היין אין לאסור כלל משום בנותיהם כל היכא דליכא חשש ניסוך... סתמא דש"ס שאני יי"נ דאחמירו ביה רבנן. והרי קיי"ל להלכה לעניין מעשרות משישלה בחביות. וחומרא דיי"נ לא שייך כשאין לחשבו משום ניסוך רק משום בנותיהם לבד, דהיינו כשמנו, ואין בו חומרא מבשאר איסורים. ואדרכא הקילו בכמה דברים.

ואם נקפיד על כך שלא גוי יבצור אלא נעדיף יהודי אע"פ שהוא מחלל שבת, כל הפוסקים יתירו גם לכתחילה שאין להחמיר בו יותר ממעשר, כי במחלל שבת אין מקום לגזור משום בנותיהם. ור' להלן.

5. מיץ מועט

סיבה אחרת שעליה סמך החזו"א להתיר היא שמדובר רק במיץ מועט. בנידון דידן מדובר בכמות גדולה (שנעה בין 10% ל-30%). אלא שהחזו"א לא קבע מהו שיעור מועט. זהו מושג יחסי, יחסית לכמות היין שתיסחט כמצופה מענבים אלו. בבוצרת כמות המיץ קטנה, במשאית הכמות גדולה יותר. לכן נראה שלפחות בבוצרת מותר גם לגוי להובילה וק"ו למחלל שבת, כפי שיתבאר להן בפרק ז.

אך מדברי החזו"א משמע שאין צורך בשני תנאים להתיר, גם כמות קטנה וגם כוחו ללא כוונה, ודי בנימוק של כוחו ללא כוונה, אפילו בכמות גדולה.

ג. הובלת המיכל למשאית

ראה מה שכתבתי באות א, לפי הראב"ד אסור לגוי להוביל ענבים לגת גזרה שמא יהיה בהם גם יין צלול, אך כאן אין חשש ליין צלול, כי המיץ מעורב בענבים. ולפי הרמב"ן החשש שמא יגע בגת, כאן אין חשש לכך, כי הובלת המיכל בכרם רחוקה מהגת.

ד. שפיכה מהמיכל למשאית

כמות המיץ שעלולה להימשך בשפיכה למשאית גדולה יותר. אולם זו אינה המשכה, היא נוצרת מאליה ללא כוונה, וגם לא בידו אלא בכוחו. ואח"כ חוזר המיץ ומתערב בענבים, וכמו כשכתבתי בפרק ב2. לכן אין מקום לאוסרה ע"י נוכרי, וק"ו ע"י מחלל שבת.

ה. הובלת המשאית

ראה לעיל פרק א ופרק ג. לדעת הרמב"ן גם כאן יהיה מותר לגוי לנהוג במשאית כי אין חשש שמא יזלף לגת. אומנם מדובר בהובלת הענבים ליקב, אך הדרך ליקב עדיין רחוקה, וגם אין ליקב דין גת לעניין זה, ראה להלן פרק ו. וגם לדעת הראב"ד אין חשש שמא יגע ביין צלול - המיץ המעורב בענבים אינו צלול, וגם לעולם לא יכול להימצא במשאית יין צלול.

אומנם יש לחוש שאם הנהג הגוי גם ישפוך את הענבים, כולל המיץ המעורב בהם, ליקב. שם כמות המיץ גדולה יותר ומטרת השפיכה ליקב היא לדרוך את הענבים ליין צלול. זו שפיכה של יין צלול לגת וא"כ גם לראב"ד וגם לרמב"ן יש אולי מקום לאסור גם את עצם הנהיגה ע"י נוכרי, כשם שנאסרה הולכת סלים ודרדין של ענבים לגת משום סחור סחור אמרינן לנזירא לכרמא לא תקרב, כפי שהבאנו לעיל בפרק א. אלא שהנהג ביקבים הוא שאין הנהג רשאי לשפוך את הענבים לגת, אלא רק המשגיח הוא שעושה זאת, וא"כ אין מקום לחשוש שמא הנהג הנוכרי יגע בגת לדעת הרמב"ן, או שמא יגע ביין צלול לדעת הראב"ד. ההובלה בלבד במצב זה אינה אסורה.

אלא שיש צורך בהשגחה שהנהג לא ישתה מהמיץ. ומעשה שהיה שהנהג הנוכרי פתח ברז קטן בתחתית המיכל ומילא כוס מיץ ענבים ושתה אותו - אין ספק שהיין שמזג לכוס הוא יין גמור ואסור לפחות בשתיה, אך יתרת היין שבמיכל לא נאסרה משום ניצוק, כי בסתם יינם לא גזרו לאסור את הכל משום ניצוק (ראה ש"ך סי' קלב ס"ק יח).

ו. שפיכה מהמשאית ליקב

גם כאן י"ל כנ"ל שאין כוונה למשוך יין, והמיץ חוזר ומתערב עם הענבים. עם זאת, אחוז המיץ גבוה יותר, ולפי סיבה אחת בחזו"א יש להחמיר, אך לפי הסיבה השניה מכיון שמדובר בכוחו ולא מתכוון יש מקום להתיר לכתחילה. ואולי יש עוד סניף להקל על פי השו"ע סי' קכה סעיף ד בהגה:

גוי שבא לפרוק חבית יין מעל העגלה ויצא מכוחו יין לחוץ, שרי, דהוי שלא בכוונה, דבמלאכתו הוא עוסק.

כלומר השופך את הענבים לא עושה כן משום שמדובר בענבים דווקא, אילו היה מוביל טנקר חלב היה שופך גם אותו למחלבה המרכזית. במקרה הוא מוביל היום ענבים, ומי שאמר לו היום לשפוך ענבים יאמר לו מחר לשפוך חלב, אלא שזה למחלבה וזה ליקב.

אך קשה לסמוך על כך, כי מן הסתם הוא יודע שמדובר בענבים המיועדים ליצור מהם יין ביקב.

לפי מה שכתב הש"ך בס"ק מז בגת גזרו כי בגת הדרך למשוך את היין לבור. רש"י מתאר את הגת כעשויה במדרון, ולכן כשהיא לא פקוקה דרך היין להימשך לבור, ויש סל במעבר בין הגת לבור שבו היין מסתנן על מנת שהענבים לא יגיעו לבור. וכשהיין מגיע לבור הוא כבר צלול.

לעומת זאת, המקום אליו נשפכים הענבים ביקב אינו גת. הוא מיכל שבו הענבים נדחסים, והתערוכת עוברת כולה בדרך מכנית למיכל אחר. בשלב הראשוני אין עדיין יין צלול, ואין חשש שהגוי יאסור את היין. לדעת הרמב"ן יהיה מותר כי אין חשש נגיעה בגת, וגם לדעת הראב"ד אין לאסור גזרה משום שפיכת יין צלול, כי במקום אליו שופכים את הענבים עם המיץ לעולם אין עדיין יין צלול, ומלבד זאת יש סכנה לגעת ביין. ובכלל, במכשירים מכניים יש סדר עבודה קבוע. אין מצבים משתנים כמו בסלים המובאים לגת ידנית ע"י הגוי, שם יש חשש שהגוי יניסך, אך בפס ייצור מכני סדר העבודה קבוע ואוטומטי ולא ניתן לשנותו, ואין חשש שהגוי יחליט לפתע לעצור את התהליך על מנת לנסך יין. בתנאים כאלו לא גזרו.

מיהו, מכיון שבכל זאת יקב דומה קצת לגת, וכמות המיץ גדולה מאוד, יש אולי מקום לגזור שגוי לא יעשה זאת. ובעיקר יש כאן מסר חשוב ליקב, שמרגע שמתחיל ייצור היין אין מקום כלל לגוי, ואפילו לא למחלל שבת, אלא כל פעולה תיעשה רק ע"י המשגיח.

ז. מחלל שבת

אומנם דינו של מחלל שבת כגוי לעניין מגעו ביין, אולם בכל זאת הוא ישראל ולא גוי, חלילה, כמבואר בשו"ת חתם סופר (יורה דעה) סי' קכ):

[מחלל שבת] שעושה יי"נ איננו משום חתנות, כי מותר להתחתן בבנותיו, ולא משום לתא דע"ז, אלא משום קנסא עשאוהו כגוי, ועל כן אין להחמיר כל כך. ומכל שכן אם לא נודע שנגע בהיין רק מה שדרך והוציא היין ע"י כוחו... על כן אין להחמיר ולהפסיד ממונו של ישראל כשר בשביל זה.

(נוסף על כך, ידועה פסיקתו של בעל הערוך לנר בשו"ת בנין ציון החדשות סי' כג שדינם של מחללי שבת בימינו כתינוקות שנשבו, והסכימו אתו רבים מהפוסקים, ראה יביע אומר ח"א יו"ד סי' יא. אולם אין דבר זה נוגע לנידון דידן. אנו נדון בדבר גם אם נניח שסתם יינו של מחלל שבת בימינו אסור בשתיה).

חז"ל לא גזרו על בצירת ענבים ע"י גוי, אלא רק על הובלתם לגת, שמא ינסכו את היין הזולף מן הענבים לדעת הראב"ד, או שיגעו ביין שבגת לדעת הרמב"ן. הפוסקים הרחיבו את הגזרה גם על גויים שאינם עובדי ע"ז משום בנותיהן, וכל זה משום סחור סחור אמרינן לנזירא לכרמא לא תקרב, אך במחללי שבת שבנותיהם מותרות לא מצינו סייג כזה (ולכל היותר לכתחילה איננו שותים את יינם). ולכן מי שרוצה להדר בבציר מכני, שאף הוא מותר מעיקר הדין כמו שכתבתי, ולהימנע משימוש בגויים, תבוא עליו ברכה, ומשום הידור יש להעדיף ישראלים, אף אם הם מחללי שבתות, לצערנו, יחזירם ה' בתשובה.

סיכום

אין סיבה להימנע מבציר מכני ולהעדיף עליו בציר ידני. אדרבה, בציר ידני ע"י גויים שבו הם שופכים את הסלים המלאים בענבים ומיץ לתוך מיכלים בעייתי יותר מהבציר המכני שאין בו יד אדם. בציר ידני מחייב עובדים רבים, ואלו אינם בהישג יד, כי מה שבוצרת אחת עושה בלילה אחד עשרות רבות של פועלים אינם יכולים לעשות. בבוצרת אפשר להעסיק ישראלים בודדים, גם אם הם מחללי שבת. בוצרי יין ידניים יהיו בהכרח נוכרים. בציר ידני ייקר את היין פי כמה וכמה לעומת יין מבציר מכני. יין מבציר ידני לא יוכל לעמוד בתחרות מסחרית מול יין מבציר מכני, והשוק יוצף ביין נסך זול מחו"ל, ויש חשש שרבים יעדיפו יין לא כשר על פני יין ישראל.

לשם הצלת הרבים מייך לא כשר, וכן לשם הצלת ממונם של ישראל וקיומם של החקלאים ושל כל משק היין הישראלי, יש להעדיף בציר מכני על פני בציר ידני.

